

บทที่ 4

บทวิเคราะห์

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ “ปฏิสัมพันธ์ของความขัดแย้ง” หลังจากการนำเสนอผู้
สาธารณะชนภายนอกในการจัดนิทรรศการแล้ว เมื่อนำมาเข้ากระบวนการวิเคราะห์ผลงาน
สร้างสรรค์วิทยานิพนธ์เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความชัดเจนเพื่อทบทวนแนวความคิด ตลอดจน
สาระของการสร้างสรรค์ในผลงานแต่ละชิ้น จะทำให้เห็นวิธีคิดและลักษณะวิธีการสร้างผลงานที่มี
ความหมาย ความรู้สึก และจินตนาการ รวมถึงพัฒนาการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า เพื่อเป็นแนวทาง
ให้กับผู้สนใจได้ศึกษาเนื้อหาสาระจากผลงานชุดนี้ ซึ่งจะทำการวิเคราะห์ในกรอบการสร้างสรรค์ใน
2 ประเด็นหลักคือ

- แนวความคิดในการสร้างสรรค์
- กระบวนการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าจึงได้ทำการแยกผลงานแต่ละชิ้นในการอธิบายการวิเคราะห์กระบวนการคิด และ
การดำเนินการสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์ผลงานชุดที่ 1 The Still (หนึ่ง)

วิเคราะห์แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ผลงานชุดแรกนี้อยู่ในขณะที่ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจจากสภาพสังคมไทยปัจจุบัน ที่เกิด
สภาวะการณ์ของความขัดแย้งระหว่างกลุ่มความคิดสองฝ่ายที่มีแนวคิดต่างกันโดยสิ้นเชิง คนไทย
แบ่งเป็นฝ่ายสีเหลืองและสีแดง ทำการสู้รบทางความคิดและการใช้กำลังเข้าประหัตถ์ประหารกัน
อย่างรุนแรงจนถึงขั้นการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินเป็นอันมาก จากกลุ่มย่อยขยายความไม่พอใจ
ไปสู่ประชาชนทั้งประเทศให้เกิดความชิงชังซึ่งกันและกัน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการพัฒนา
ของประเทศ ดังจะเห็นได้จากสภาพเศรษฐกิจของชาติที่ชะลอตัวอันเกิดจากความเป็นกังวลต่อ
สถานการณ์ที่ไม่มีทีท่าจะสิ้นสุด เสถียรภาพทางการเมืองที่เปราะบางจากการแบ่งฝ่ายที่มุ่งหาปัญหา
โจมตีและทะเลาะกันในสภาผู้แทนราษฎรซึ่งควรเป็นสถานที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาประชาชนอย่าง

บูรณาการและสร้างสรรค์ กลับกลายเป็นสมรภูมิรบย่อยของการโต้เถียงในเรื่องที่ไม่ได้แก้ไขเพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดียิ่งขึ้น แต่เป็นการสร้างปัญหาใหม่เพิ่มเติมสุ่มไฟเข้าไปอีกตลอดเวลา ฝ่ายหนึ่งเสนออีกฝ่ายลบล้างข้อเสนอของอีกฝ่ายเพื่อความพอใจของตน แม้สถานการณ์จะเลวร้ายเพียงใดก็ยังมือคดแข็งขึ้นเพื่อหักล้างกันอย่างไม่ลดละ เพิ่มเติมปัญหาขึ้นทุกวันแต่ก็ไร้วิเวกความปรองดองในการแก้ไขเหตุต่างๆเพื่อความเจริญมั่นคงประชาชนโดยรวม

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้าพเจ้าจึงได้นำสำนวนสุภาษิตไทย “มือไม่พายเอาตีนราน้ำ” มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งในสำนวน “มือไม่พายเอาตีนราน้ำ” สามารถบอกเล่าเรื่องของสถานการณ์ได้อย่างคมคาย และมีความหมายที่ลึกซึ้งกินความมากการอธิบายอย่างเจาะจง สำนวนนี้มีความหมายว่า ไม่ช่วยทำงานแล้วยังเกะกะกีดขวางไม่ยอมให้ผู้อื่นทำงานได้โดยสะดวกอีกด้วย ถ่วงความเจริญก้าวหน้า มีที่มาจากการใช้เรือเป็นพาหนะในชีวิตประจำวันของคนไทยในสมัยโบราณ การลงเรือลำเดียวกันตามปกติก็ต้องช่วยกันพายหรือแจวเรือเพื่อให้ไปถึงที่หมายเร็วขึ้นและไม่เป็นการกินแรงเพื่อนฝูง แต่ก็มีคนบางประเภทนอกจากจะไม่ช่วยพายแล้ว ยังเอาตีนลงไปราน้ำในขณะที่เพื่อนพายเรืออยู่จึงทำให้เรือแล่นช้าลงเพราะตีนเป็นตัวถ่วงทวนน้ำไว้ คนโบราณจึงนำมาใช้เป็นสำนวนที่หมายถึง ทำตัวให้เป็นอุปสรรคขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของสังคมส่วนรวม ดังมีคำโคลงสุภาษิตประจำภาพในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม¹¹ อธิบายความหมายว่า

มือมีไม่ถ่อทั้ง	ไม่พาย
เท้าราน้ำกระจาย	ชักช้า
เขากอบกิจขวย	ชวนอยู่ โฉนนา
กล่าวขัดขวางทางถ้ำ	ถ้อยแต่อย่าทำ ฯ

จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมลักษณะเดียวกันนี้ของผู้คนมีมาแล้วในทุกยุคทุกสมัยในสังคมไทย จนกระทั่งองค์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นถึงความสำคัญ และทรงมีพระราชดำริให้จารึกแผ่นศิลาติดไว้ได้รูปภาพบริเวณผนังกรอบประตู และหน้าต่างพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม สำนวนสุภาษิต “มือไม่พายเอาตีนราน้ำ” จึงยังเป็นภาพสะท้อนได้เป็นอย่างดีต่อไป ด้วยความแตกต่างหลากหลายทางความคิดและพฤติกรรมของความขัดแย้ง ขาดความสามัคคี ที่ปรากฏ

¹¹ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้จารึกแผ่นศิลาติดไว้ได้รูปภาพซึ่งโปรดฯ ให้พระอาจารย์อินโข่ง (ขรัวอินโข่ง) วัดราชนิมะเขียนไว้ที่ผนังกรอบประตูและหน้าต่างพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แต่โคลงนั้นจะโปรดฯ ให้ใครแต่งไม่มีการบันทึกไว้ ซึ่งพระบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสมรรัตนศิริเชษฐ ได้ทรงจัดพิมพ์รวบรวมไว้ในหนังสือ “โคลงสุภาษิตประจำภาพในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม” เมื่อปี พ.ศ.2472 มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 208 บท

ตามหน้าข่าวหนังสือพิมพ์และสื่อต่างๆเป็นประจำทุกวัน จนทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกเอือมระอาอย่างยิ่งกับสิ่งที่หูคนึงในหลายๆด้านจากความขัดแย้งทางความคิดที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้ประเทศก้าวดำเนินไปอย่างลำบาก ชะลอตัว และไร้ทิศทางก็ยังคงมีให้เห็นอยู่ต่อไป

วิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์

จากการวิเคราะห์ข้างต้นข้าพเจ้าได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานโดยการนำเสนอanusakrit Thai “มือไม่พายเอาตีนราน้ำ” มาเป็นพื้นแนวความคิดหลักในการแสดงออกเพื่อสะท้อนและสื่อเนื้อหาเรื่องของความขัดแย้งที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ของการชะลอตัวที่เกือบจะหยุดนิ่งของสังคมไทย ในผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าได้ทำการแปลความหมายเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารกับจินตนาการโดยนำเสนอanusakrit Thai เข้ามาร่วมในการแสดงออก ที่ยังคงลักษณะภาพสื่อความหมายของสำนวนไว้ แต่ได้ทำการสร้างสรรค์แก้ไของค์ประกอบและรายละเอียดในการแสดงออกเพื่อสื่อสารสาระเชิงลึก

ภาพที่ 64 ภาพประกอบสำนวนanusakrit Thai “มือไม่พายเอาตีนราน้ำ”

ข้าพเจ้าทำการสร้างสรรค์เรือ โดยใช้กระดาษหนังสือพิมพ์เป็นวัสดุหลักในการทำงาน เพื่อที่ต้องการแสดงออกถึงความสำคัญของข่าวสารความขัดแย้งที่ส่งผ่านข้อความทางหน้าข่าว ซึ่งเราสามารถพบเนื้อความข่าวที่มีสาระของความขัดแย้งได้เป็นประจำทุกวันจากสื่อนี้ ที่พาดหัวข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันทุกฉบับและทุกสำนักพิมพ์ อันเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นสังคมในภาพรวมที่มีความแตกต่างทางความคิดในทุกเรื่อง อาทิข่าวปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ชุมชน เศรษฐกิจ ทรัพยากร และความขัดแย้งระหว่างประเทศ เป็นปัญหาข้าพเจ้าที่เห็นจนจินตนาที่ส่งผ่านการรับรู้ให้กับผู้คนในวงกว้าง

ภาพที่ 65 ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 1 The Still (นิ่ง)

ประติมากรรมเด็กข้าพเจ้ามีความตั้งใจสื่อถึงลักษณะของวัฒนธรรมไทย โดยใช้ลักษณะของเด็กไทยผมจุกที่นั่งครุ่นคิดกับข่าวสารความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เหตุที่ใช้ประติมากรรมรูปเด็กเนื่องจากต้องการบอกเล่าถึงสถานการณ์ที่เยาวชนของชาติสงสัยกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งในชีวิตจริงข้าพเจ้าก็มักได้รับคำถามจากบุตรข้าพเจ้าเองว่า “เขามีปัญหาอะไรกัน ใครผิดและใครถูก” เป็นคำถามที่ข้าพเจ้าเองก็ไม่สามารถตอบได้เช่นกัน ด้วยเพราะข้าพเจ้าเองก็ไม่สามารถหากฎเกณฑ์ในการชีวิตความถูกต้องในการตัดสินปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกิดการมองปัญหาอย่างครุ่นคิดหาความ

ถูกต้องและเป็นกลาง ในอีกส่วนคือการสร้างสรรค์ประติมากรรมที่สื่อสาร “เอาตีนราน้ำ” ข้าพเจ้าได้ทำการตัดทอนรูปทรงให้เห็นถึงลักษณะที่ต้องสื่อสารให้ชัดเจนตรงประเด็น จึงทำการตัดส่วนของร่างกายออกไปแล้วแสดงให้เห็นแต่เพียงบางส่วนของแขนและขาในท่าทางของการแสดงพฤติกรรมของการเอาขาราน้ำ เพื่อภาพลักษณ์ที่ชัดเจนทางเนื้อหาและผลทางมุมมองการจัดองค์ประกอบทางศิลปะที่ตัดสิ่งที่ไม่จำเป็นออกไป ซึ่งให้ผลการสร้างสรรค์ออกมาเป็นที่น่าพอใจ

ภาพที่ 66 แสดงขั้นตอนการหิบบั๊มรูปทรงเพื่อสร้างผลงานวิธานิพนธ์

ผลงานชุดที่ 2 The Balancing (ดูดยภาพ)

วิเคราะห์แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ผลงานชุดที่ 2 นี้ ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจจากพฤติกรรมของผู้แทนของประชาชนในสังคมไทยในปัจจุบัน ที่แสดงออกถึงการชิงดีชิงเด่นในการครอบครองอำนาจสลับเปลี่ยนกัน จากกลุ่มผู้หนุนหลังที่มีแนวคิดแบ่งขั้วแบ่งสีขัดแย้งทางความคิด เพื่อความต้องการครอบครองอำนาจในการบริหารประเทศ จนเกิดจนงสงสัยกับการยึดมั่นในอุดมการณ์ของผู้แทนเหล่านั้นเพราะจากการเฝ้าติดตามสถานการณ์ในบ้านเมืองจะสังเกตเห็นได้ว่าหากความน่าเชื่อถืออะไรไม่ได้เลย ความต้องการในอำนาจสามารถทำให้คนเหล่านี้เปลี่ยนจุดยืนได้ยากทันทีพร้อมคำพูดลบล้างกลอก จากชาวเป็นคำ คำเป็นชาว ได้อย่างไม่มีความละอายใจ เมื่อติดตามและพิจารณาต่อไปจะเห็นลักษณะของการเสแสร้งแกล้งทำตามบทบาทเหมือนการแสดงละครตามบทบาทที่ถูกเขียนไว้ เมื่อพิจารณาต่อไปอีกจะเห็นถึงการต่อรองทางผลประโยชน์ตอบแทนกัน หรือผลักดันรับประโยชน์จากบุคคลเหล่านี้ เหมือนการเล่นเกมกันอย่างสนุกสนานของเด็กแต่สร้างผลของความทุกข์กับประชาชนโดยรวม

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้าพเจ้าจึงได้นำสำนวนสุภาษิตไทย “ไก่อเห็นตีนงู งูเห็นนมไก่” มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งในสำนวน “ไก่อเห็นตีนงู งูเห็นนมไก่” สามารถบอกเล่าเรื่องของสถานการณ์ได้อย่างแหลมคม และมีความหมายที่ตรงกับพฤติกรรมที่ปรากฏเป็นอย่างมาก สำนวนนี้มีความหมายว่า ต่างฝ่ายต่างรู้ความลับและเล่ห์กระเท่ห์ของกันกัน รวมทั้งรู้ความชั่วร้ายของกันและกันด้วย คนประเภทเดียวกันมีโอกาสพบกัน ยังมีเรื่องราวที่เป็นปัญหาสังคมซึ่งผูกพันกับตน แต่ยืนกันอยู่คนละด้าน เรามักพิสูจน์ได้จากการพูดโต้แย้งที่เข้าข้างตัวเอง หมายถึงฝ่ายหนึ่งกล่าวหาอีกฝ่ายหนึ่งและฝ่ายที่ถูกกล่าวหาที่พยายามค้นหาความผิดของอีกฝ่ายหนึ่งตอบโต้กันไปตอบโต้กันมา คนประเภทนี้ถ้าพบกับคนที่มีความคิดแบบเดียวกันมักรู้ความจริงกันได้ไม่ยากดังมีประพันธ์ไว้ใน “โคลงโลกนิติ”¹² ที่ว่า

¹² โคลงโลกนิติ เชื่อกันว่ามีมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี โดยนักปราชญ์ในสมัยนั้นได้คัดเลือกหาภาษาสุภาษิตภาษาบาลีและภาษาสันสกฤตที่ปรากฏในคัมภีร์ต่างๆ เช่น คัมภีร์โลกนิติ, คัมภีร์ธรรมนิติ, คัมภีร์ราชนิติ, หิโตปเทศ, ธรรมบท และ พระไตรปิฎก เป็นต้น มาถอดความแล้วเรียบเรียงแต่งเป็นโคลงโลกนิติ ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์ฯ) ในปี พ.ศ. 2374 ก็มีดำริให้จารึกวิชาการสาขาต่างๆ ไว้บนแผ่นศิลาที่ประดับไว้ตามเสาหรือกำแพงพระวิหาร ในการนี้จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอกรมขุนเดโชดิศร (ต่อมาได้ดำรงพระยศเป็น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร) ทรงชำระโคลงโลกนิติของเก่าให้ประณีตไพบรุษยิ่งขึ้น เพื่อจารึกไว้บนคร่าวเดียวกัน เรียกว่า “ศิลาจารึกวัดพระเชตุพนฯ” จำนวน โคลงโลกนิติที่ปรากฏต้นฉบับในสมุดไทยมีทั้งสิ้น 408 บท แต่ที่จารึกไว้ในวัดพระเชตุพนฯ แผ่นละบท มี 435 แผ่น (รวมโคลงนำ 2 บท) คาดว่ามีโคลงที่แต่งเพิ่มเติมเพื่อให้พอดีกับพื้นที่จารึก

ดินงูไชร้หาก	เห็นกัน
นมไก่ไก่สำคัญ	ไก่อู้
หมู้อจรต่อ้อจรหัน	เห็นเลห์ กัณนา
เชิงปราชญ์ฉลาดกล่าวผู้	ปราชญ์รู้เชิงกัน ๆ

หรือในวรรณคดีนิทานคำกลอนเรื่อง “พระอภัยมณี”¹³ ตอนนางเกษราว่าสี่พี่เลี้ยง มีบทคำกลอนบทหนึ่งกล่าวไว้ว่า

อย่าทะเลาะกันที่นี้ให้มีฉาว	ไปว่ากล่าวถากถางกันกลางถนน
เหมือนไก่อเห็นดินงูเขารู้กล	มาพลอยปนแปดข้านำราคาญ ๆ

ซึ่งจะเห็นได้ชัดยิ่งขึ้นจากบรรยากาศในสังคมไทยที่มีความสับสนทางพฤติกรรม จากผลกระทบโดยอิทธิพลทางวัตถุนิยมยิ่งขึ้นที่พบเห็นอย่างหลากหลายอยู่ในปัจจุบัน มนุษย์ที่ต้องการความสบายด้านหนึ่งร่วมกับต้องการผลประโยชน์อีกด้านหนึ่ง ทั้งสองด้านมีพฤติกรรมร่วมกันส่งผลทำให้สังคมสั่นคลอนมากขึ้นเงื่อนไขต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในสังคม ซึ่งแต่ก่อนเคยเป็นเรื่องเล็ก ๆ บัดนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น การเรียนรู้พฤติกรรมของคนไม่ว่าจะรูปลักษณะใดล้วนเป็นสิ่งมีค่า ถ้าบุคคลผู้สนใจเรียนรู้ยืนหยัดอยู่บนพื้นฐานความจริงอย่างไม่หวั่นไหว ถ้าใครยืนอยู่บนพื้นฐานของตัวเองอย่างมั่นคงตลอดไปย่อมถือว่าเป็นวิถีชีวิตที่ควรภูมิใจยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด การหลงภูมิใจอยู่กับสิ่งประดับร่างกายไม่ว่าจะเป็นเกียรติยศ ชื่อเสียง และความยิ่งใหญ่ สิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งสมมติทั้งสิ้นผลกระทบในสังคมย่อมทำให้เข้าใจปัญหาชีวิตลึกซึ้งยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

วิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์

จากการวิเคราะห์ข้างต้นข้าพเจ้าได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานโดยการนำสำนวนสุภาษิตไทย “ไก่อเห็นดินงู เห็นนมไก่” มาเป็นพื้นแนวความคิดหลักในการแสดงออกเพื่อสะท้อนและสื่อเนื้อหาเรื่องของความขัดแย้งที่ทำให้เกิดจากการรู้เล่ห์เหลี่ยมเท่าทันกันของทั้งสองฝ่ายคู่ขัดแย้ง อันแสดงถึงการปฏิสัมพันธ์เพื่อสร้างดุลยภาพถ่วงอำนาจระหว่างกันไปมา ในสถานการณ์ของความขัดแย้งของกลุ่มเสื้อเหลืองและเสื้อแดง ข้าพเจ้าจึงใช้งูและไก่เป็นสื่อสัญลักษณ์ในการแสดงออกในลักษณะการเล่นละครที่สวมหัวแล้วก็มีบทบาทเฉพาะตามบทที่ถูกวางเอาไว้ พอถอดบทบาทก็เหมือนไม่มีอะไร

¹³ พระอภัยมณี เป็นวรรณคดีนิทานคำกลอนชิ้นเยี่ยมเล่มหนึ่งของไทยผลงานชิ้นเอกของ “พระสุนทรโวหาร” หรือสุนทรภู่ กวีเอกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประพันธ์ขึ้นเป็นนิทานคำกลอนที่มีความยาวมากถึง 94 เล่มสมุดไทย เมื่อพิมพ์เป็นเล่มหนังสือจะมีความยาวกว่าหนึ่งพันสองร้อยหน้า ระยะเวลาในการประพันธ์ไม่มีกระบวนไว้อย่างแน่ชัด แต่คาดว่าสุนทรภู่เริ่มประพันธ์ราวปี พ.ศ. 2364-2366 และแต่งฯ หยุตฯ ไปตลอดเป็นระยะ สิ้นสุดการประพันธ์ราว พ.ศ. 2388 รวมเวลามากกว่า 20 ปี

เกิดขึ้น การทำเช่นนี้ข้าพเจ้าพิจารณาเห็นความหลอกลวงของผู้คนเหล่านั้นเหมือนเด็กเล่นเครื่องเล่น “ไม้กระดก” ที่ผลักดันเป็นฝ่ายรุกและรับตามจังหวะเวลาของแต่ละฝ่ายเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

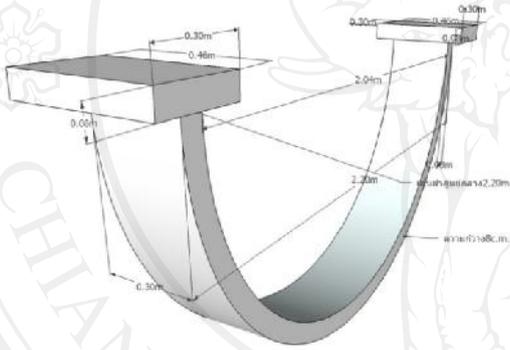

ภาพที่ 67 ภาพประกอบสำนวนสุภาษิตไทย “ไก่เห็นตีนงู เห็นนมไก่”

ข้าพเจ้าจึงทำการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้ในลักษณะเด็กไทยสวมหัวไก่และงู ที่ทำจากกระดาษหนังสือพิมพ์โดยใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในกระประดิษฐ์ขึ้นมา นั่งเผชิญหน้ากันด้วยท่าทางครุ่นคิด บนเครื่องเล่น “ไม้กระดก” ที่ถูกออกแบบสร้างสรรค์ใหม่จากการตัดทอนรูปทรงในลักษณะรูปทรงเรขาคณิตรูปครึ่งวงกลมที่สามารถโยกขึ้นลงได้แบบ “เก้าอี้โยกหรือม้าโล่” ในลักษณะนำหนักถ่วงที่สมดุลกันเพื่อสื่อถึงการรุกรานระหว่างกันของกลุ่มขัดแย้งอันเป็นปฏิสัมพันธ์ตามปกติของสังคม แต่เป็นเรื่องที่ไร้ซึ่งสาระเหมือนการเล่นของเด็กที่เอาแต่ความสนุกสนาน เหตุที่เกิดขึ้นทั้งแต่ปัญหาให้สังคมอย่างมากมาย

ภาพที่ 68 ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดที่ 2 The Balancing (ตุลยภาพ)

ภาพที่ 69 การตัดทอนรูปทรงเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ผลงานชุดที่ 3 The Scramble (แย่งชิง)

แนวความคิดในการสร้างสรรค์

ผลงานชุดที่ 3 นี้ ข้าพเจ้าได้แรงบันดาลใจจากพฤติกรรมแสวงหา ความละโมภในการ ตักตวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของมนุษย์ จนเกิดความกังวลในเรื่องภัยธรรมชาติที่ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตปกติ จนเกิดความไม่ปกติอันเป็นผลมาจากการใช้ทรัพยากรอย่างบ้าคลั่งและล้างผลาญของมนุษย์ ในช่วงระยะเวลาอันสั้นในวิถีสังคมแบบทุนนิยม และการพัฒนาทาง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการผลิตที่ไม่ดูแลใส่ใจสภาพแวดล้อม รวมถึงความมั่งคั่งของกลุ่มทุนและ รัฐในการไม่ควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดในการใช้ทรัพยากรและผลกระทบจากการผลิต ตลอดจนการ พัฒนาที่ใช้ทรัพยากรของโลกที่มีจำกัดอย่างไม่มี การควบคุมจนเกิดความเสื่อมโทรมขาดแคลน ซึ่ง ส่งผลต่อมาสู่การแย่งชิงทรัพยากรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่ขาดแคลน ความต้องการใน สิ่งเดียวกันก่อให้เกิดความขัดแย้งเพื่อให้ได้มาครอบครอง การใช้ประโยชน์ที่ไม่ดูแลผลกระทบกับ สิ่งแวดล้อมและชุมชนก็ทำให้เกิดความขัดแย้ง สำหรับประเทศไทยการแย่งชิงทรัพยากรมีให้เห็นอยู่ ทั่วไปตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติ ประเภทที่ต้องใช้ร่วมกัน อาทิ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรประมง และแม้แต่ทรัพยากรที่ดินก็ตาม ซึ่งเป็นฐาน ทรัพยากรที่สำคัญต่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ เพราะทรัพยากรประเภทนี้มีความ เชื่อมโยงกันอย่างสลับซับซ้อนในหลายระดับ และทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้จะสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ และส่งผลกระทบต่อกันและกันอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรจึงแสดงถึงปัญหา ของทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งมุ่งแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก และยังชี้ให้เห็นความล้มเหลวของระบบ ในการจัดการทรัพยากรเชิงเดี่ยวแบบผูกขาดของรัฐ จน ปล่อยให้เกิดการเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเสรี จึงทำให้มีการแย่งชิงทรัพยากรพร้อมๆกับจงใจให้ใช้ ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง ซึ่งมีผลต่อการทำลายทรัพยากรให้หมดลงไปอย่างรวดเร็ว

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้าพเจ้าจึงได้นำสำนวนสุภาษิตไทย “จับปลาในปลัก” และ “มือ โครยาสาวได้สาวเอา” มาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ซึ่งในสำนวน “จับปลา ในปลัก” มีคำโคลงสุภาษิตประจำภาพในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม จารึกไว้ว่า

จับปลาในปลักปล้ำ	ปลาหาย
โลกจะเอามากมาย	หมดสิ้น
จับกรจับตะกาย	ปลาปรูด ไปนา
โลกนักรักแก้ออดคั้น	ลากสิ้นศูนย์ผล ฯ

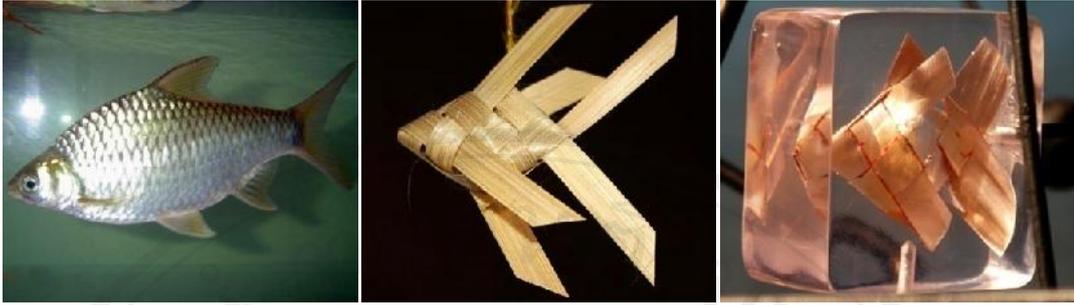
และเนื้อเพลงกล่อมเด็กที่ข้าพเจ้ามักได้ฟังมาตั้งแต่เป็นเด็กที่มีคำร้องว่า

ชักสาวเอย	มะนาวโตงเตง
ขุนนางมาเอง	จะเล่นชักสาว
มือใครยาวสาวได้สาวเอา	มือใครสั้นเอาเอาวัลย์ต่อเข้า

จากบทโคลงกลอนและเนื้อร้องข้างต้นมีมิติทางความหมายที่แตกต่างกัน โดยสำนวนโคลงสุภาษิต “จับปลาในปลัก” แสดงถึงความละโมภโลกมากในการให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการด้วยวิธีการที่ตะกละตะกลามจนสูญสิ้นไม่มีเหลือหรือไม่ได้อะไรเลย ในส่วนของเนื้อเพลงกล่อมเด็ก “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” มีความหมายว่า ต่างคนต่างฉวยโอกาสแสวงหาประโยชน์ใส่ตัวโดยไม่คิดถึงคนอื่น หากพิจารณาให้ดีจะพบว่าเพลงกล่อมเด็กเพลงนี้ซ่อนนัยในบริบททางการเมืองเอาไว้ว่า “ขุนนาง” เป็นชนชั้นที่มีอภิสิทธิ์ที่มีมือไม้ที่ยาวกว่าสามารถไขว่คว้าหาผลประโยชน์ใส่ตนได้ง่ายกว่าชาวบ้านธรรมดาทั่วไป ในปัจจุบันอาจจะไม่ได้หมายถึงข้าราชการเพียงอย่างเดียวอาจหมายถึงผู้มีอิทธิพลและพ่อค้าผู้มั่งคั่งทั้งหลายอีกด้วย จึงไม่น่าแปลกใจว่าค่านิยมของคนทุกยุคทุกสมัยล้วนอยากให้ลูกหลานได้เป็นขุนนาง เราเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติ เป็นตำแหน่งสูงสามารถทำอะไรก็ได้ ด้วยมีอำนาจอยู่ในมือ

วิเคราะห์กระบวนการสร้างสรรค์

จากการวิเคราะห์ข้างต้นข้าพเจ้าได้ทำการสร้างสรรค์ผลงาน โดยการนำสำนวนสุภาษิตไทย “จับปลาในปลัก” และ “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” มาใช้เป็นพื้นแนวความคิดหลักในการแสดงออกเพื่อสะท้อนและสื่อเนื้อหาของการแข่งขันทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ข้าพเจ้าสร้างสรรค์โดยใช้ลักษณะการตกปลาของบุคคลสองคนที่มีความต้องการในสิ่งเดียวกัน ในที่นี้คือ “ปลา” ซึ่งมีอยู่เพียงตัวเดียวในพื้นที่นี้ ต่างคนต่างตกปลาด้วยความเคร่งเครียดและกังวลจนสายเบ็ดพันกันที่ข้าพเจ้าสื่อถึงปมปัญหาจากการขัดแย้งในการแข่งขันทรัพยากรที่เกิดขึ้น ผลงานชิ้นนี้ข้าพเจ้าทำการตัดทอนรูปทรงและการหิบบั้มรูปทรงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์ ซึ่งให้ทำลักษณะผลงานออกมาในลักษณะตรงไปตรงมา แต่ไม่เห็นภาพของสำนวนสุภาษิตต้นเค้าของเนื้อหาได้อย่างชัดเจนเหมือนสองชิ้นผลงานที่ผ่านมา

ภาพที่ 70 การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 71 การตัดทอนรูปทรงเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน

จากที่ข้าพเจ้าได้ทำการวิเคราะห์สรุปแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทั้ง 3 ชุด เมื่อพิจารณาจะเห็นการเคลื่อนของแนวความคิดในกรอบระหว่างบริบททางสังคมแวดล้อม ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจตนเองถึงความคิดรวบยอดของข้าพเจ้าว่ามีแนวทางไปในลักษณะใด ซึ่งประมวลได้ว่าการที่ข้าพเจ้าอยู่ในสังคมโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภายใต้แนวทางการย่อโลกหรือรวมเป็นหนึ่งเดียว “โลกาภิวัตน์” ในสายของเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว และการพัฒนาที่ใช้ทรัพยากรของโลกที่มีจำกัดอย่างไม่มีการควบคุมจนเกิดความเสื่อมโทรมขาดแคลน ความเสื่อม

สลายของเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ปราศต่อวัฒนธรรมใหม่อันน่าตื่นตื้นเร้าใจ การดำเนิน
 ชีวิตที่อยู่ในสภาวะของการแก่งแย่งแข่งขัน เอารัดเอาเปรียบให้ได้อยู่เหนือคนอื่นเพื่อให้ได้
 ครอบครองอำนาจและผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีให้เห็นในสถานการณ์ปัจจุบัน
 สภาพเหล่านี้ต่างมีผลกระทบต่อตัวข้าพเจ้าทั้งสิ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม การสร้างสรรค์ผลงาน
 ข้าพเจ้าจึงเป็นตัวแทนของเสียงพึมพำทางความนึกคิดและความรู้สึกภายใน ที่ข้าพเจ้าพุดบ่นกับ
 ปัญหาเหล่านั้น แปรเปลี่ยนจากเรื่องหนักๆที่ทำลายจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์ของตนให้ผ่อนคลาย
 ด้วยการกระทบกระเทียบ เปรียบเปรยเรื่องราวด้วยสิ่งแทนความหมาย แต่ยังแฝงสาระและนัยยะ
 สำคัญที่ต้องการถ่ายทอด ทั้งหมดนี้คือสิ่งที่เป็แนวความคิดที่ข้าพเจ้าใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved